

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2019

Μάθημα: Λατινικά (5)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Τρίτη, 4 Ιουνίου 2019
8:00 – 10:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

Να απαντήσετε σε όλα τα ζητούμενα του εξεταστικού δοκιμίου.

Να γράψετε όλες τις απαντήσεις στο τετράδιο απαντήσεων.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(Μονάδες 40)

1. Να μεταφράσετε τα πιο κάτω κείμενα:

(Μονάδες 40)

I. Cum Africanus in Literno esset, praedonum duces forte salutatum ad eum venerunt. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticorum in tecto conlocavit. Quod ut praedones animadverterunt, abiectis armis ianuae appropinquaverunt et clara voce Scipioni nuntiaverunt virtutem eius admiratum se venisse. Haec postquam domestici Scipioni rettulerunt, is fores reserari eosque intromitti iussit. Praedones postes ianuae tamquam sanctum templum venerati sunt et cupide Scipionis dextram osculati sunt. Cum ante vestibulum dona posuissent, quae homines deis immortalibus consecrare solent, domum reverterunt.

(Λατινικά Λυκείου, XXXIV - ελαφρά διασκευή)

II. Qui spem Catilinae mollibus sententiis aluerunt coniurationemque nascentem non credendo confirmaverunt; quorum auctoritatem secuti multi, non solum improbi verum etiam imperiti, si in hunc animadvertissem, crudeliter id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliana castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniurationem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateatur.

(Λατινικά Λυκείου, XLII - ελαφρά διασκευή)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**(Μονάδες 60)**

1. α) Από το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να εντοπίσετε και να γράψετε δύο (2) λέξεις της λατινικής που παρουσιάζουν σημασιολογική και ετυμολογική συγγένεια με την ελληνική γλώσσα (αρχαία ή νέα), δηλώνοντας και τη σχετική ελληνική λέξη. Να εξαιρεθούν τα κύρια ονόματα.

(Μονάδες 2)

β) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να γράψετε μία (1) ετυμολογικώς και σημασιολογικώς συγγενή λέξη, προερχόμενη από κάποια από τις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες, δηλώνοντας και τη γλώσσα προέλευσης (αγγλική ή γαλλική ή γερμανική ή ισπανική ή ιταλική) για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

voce (κείμενο XXXIV)

confirmaverunt (κείμενο XLII)

(Μονάδες 2)

2. α) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισσεύουν τρεις (3) επιλογές.

A	B
α. dona	1. ονομαστική πληθυντικού
β. mollibus	2. αιτιατική ενικού
γ. improbi	3. αφαιρετική πληθυντικού
δ. id	4. ονομαστική ενικού
	5. γενική ενικού
	6. δοτική πληθυντικού
	7. αιτιατική πληθυντικού

(Μονάδες 2)

β) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό:

domestici, templum, immortalibus, spem, sententiis, nascentem, quorum, hunc

(Μονάδες 4)

γ) Να γράψετε τους άλλους βαθμούς των πιο κάτω τύπων (μονολεκτικά). Στην περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

clara, crudeliter

(Μονάδες 2)

3. Να τρέψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί. Όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο.

- α. **esset**: στο ίδιο πρόσωπο της οριστικής και υποτακτικής μέλλοντα
- β. **venisse**: στην ονομαστική ενικού του θηλυκού γένους της μετοχής ενεστώτα και μέλλοντα
- γ. **conlocavit**: στο ίδιο πρόσωπο της υποτακτικής ενεστώτα και υπερσυντελικού στην παθητική φωνή
- δ. **admiratum**: στο α' πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής ενεστώτα και παρατατικού
- ε. **rettulerunt**: στο απαρέμφατο ενεστώτα και παρακειμένου στην ίδια φωνή
- στ. **solent**: στο ίδιο πρόσωπο της οριστικής παρατατικού και παρακειμένου
- ζ. **dicerent**: στο β' πρόσωπο ενικού της υποτακτικής και προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

(Μονάδες 7)

4. α) Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

- i. Imperator militibus persuadet ut pugnarent.
- ii. Urbs a nobis delenda erat.

(Μονάδες 2)

β) Ποια από τις πιο κάτω προτάσεις είναι συντακτικώς ορθή; Να αιτιολογήσετε μόνο την απάντηση που θεωρείτε ορθή.

- i. Equites Romani fortius pugnabant quam barbaros.
- ii. Equites Romani fortius pugnabant barbaris.
- iii. Equites Romani fortius pugnabant barbarorum.
- iv. Equites Romani fortius pugnabant a barbaris.

(Μονάδες 3)

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω τύπους που είναι υπογραμμισμένοι στα διδαγμένα κείμενα για μετάφραση:

praedonum, se, captum, in tecto, voce, credendo, factum esse, improbum

(Μονάδες 4)

6. Να αναγνωρίσετε τις πιο κάτω προτάσεις (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς, ακολουθία των χρόνων):

α) cum se ipsum captum venisse eos existimasset

(Μονάδες 2)

β) qui non videat coniurationem esse factam

(Μονάδες 2)

7. α) Στην πιο κάτω πρόταση να αποδώσετε τον προσδιορισμό του σκοπού με τέσσερις (4) ισοδύναμους συντακτικώς τρόπους:

Praedo venerat salutatum duces.

(Μονάδες 4)

β) Να αναλύσετε την υπογραμμισμένη μετοχή σε δευτερεύουσα επιρρηματική πρόταση:

Quod ut praedones animadverterunt, abiectis armis ianuae appropinquaverunt...

(Μονάδες 2)

8. Με ποιο ιστορικό γεγονός σχετίζεται το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση (κείμενο XLII); Ποια κατηγορία διατυπώνει ο ρήτορας στο απόσπασμα αυτό;

(Μονάδες 2)

9. Να αποδώσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά:

Ego vos adhortari possum ut amicitiam omnibus rebus hominum malitis; nihil est enim tam naturae utile et tam conveniens ad fortunam vel secundam vel adversam. Sed hoc primum sentio, solum in bonis civibus amicitiam esse posse.

Cicero *De Amicitia* IV, 17-18 (διασκευή)

Λεξιλόγιο:

conveniens -ntis = βολικός -ή -ό

secundus -a -um = ευνοϊκός -ή -ό

(Μονάδες 10)

10. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά:

Η άριστη πολιτεία οφείλει να μην διεξάγει πόλεμο χωρίς αιτία ή εξαιτίας οργής. Αν μπορέσουμε να υπερασπίσουμε με αυτόν τον τρόπο τα χωράφια και τη ζωή του λαού μας, τότε ευκολότατα θα διατηρήσουμε την ειρήνη.

Λεξιλόγιο:

υπερασπίζω = defendo, defendi, defensum, defendere 3

(Μονάδες 10)

- ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ -